

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Петя Йорданова Караиванова,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
в СУ „Св. Климент Охридски”,
обявен в „Държавен вестник“, бр. 22 от 16.03.2021 г.

Област на висше образование: 1. Педагогически науки
Професионално направление: 1.2. Педагогика
Научна специалност: Предучилищна педагогика – Педагогика на взаимодействието „дете – среда“

Кандидат: Магдалена Димитрова Гюрова-Стоянова

1. Данни за конкурса

За нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“ (ФНОИ) в ДВ бр. 22 от 16.03.2021 г. е обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“. Всички изисквания на Закона и на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“ относно условията и реда за заемане на академични длъжности са спазени.

Основанието за изготвянето на настоящата рецензия е Заповед на Ректора № РД-38-177 от 06.04.2021 г.

Единственият кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Магдалена Димитрова Гюрова-Стоянова.

2. Данни за кандидата

Магдалена Стоянова е родена на 29.03.1980 г. Завършва средното си образование в 142 СОУ „Веселин Ханчев“, гр. София, през 1998 г. с профил френски и руски език. През 2002 г. получава ОКС „бакалавър“ във ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски“ по специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика“. Две години по-късно завършва магистърска програма по специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика“ във ФНПП, СУ. На 12.09.2016 г. успешно защитава дисертационен труд на тема „*Овластяване на ключови компетенции в детството чрез интерактивен технологичен модел на образование*” и придобива образователната и научна степен „доктор“ по педагогика (диплома № СУ 2016 – 138).

Професионалната си кариера започва като начален учител в ЧОУРЧО „Българско школо“ през 2002 г. От декември 2005 до ноември 2010 г. е

асистент по методика на обучение по „Роден край“, „Околен свят“, „Човек и общество“ и „Човек и природа“ в ДИУУ, към СУ „Св. Климент Охридски“, катедра „Методика на обучението“. В този петгодишен период гл. ас. д-р Магдалена Стоянова провежда лекционни тематични курсове по „Методика на обучението човек и общество, човек и природа в ДГ и НУ“, участва в курсове за придобиване на ПКС – пета, четвърта, трета, втора и първа степен, включва се в семестриални и държавни изпити за придобиване на квалификация, рецензира дипломни разработки по ПКС и има принос в обучението на 325 учителя и 250 специализанта.

От ноември 2010 г. до февруари 2018 г. Магдалена Стоянова е асистент в катедра „Предучилищна и медийна педагогика“, ФНОИ, СУ. В този период тя води семинарни и практически упражнения по „Педагогика на взаимодействието „дете – среда“, „Педагогика на овладяване и развитие на речта“, „Предучилищна педагогика“, „Образователни технологии в предучилищното образование“ и „Анимация и дизайн за деца“. Осъществява координация и оценка на практики (хоспитиране, текуща и преддипломна педагогическа практика) със студенти от специалност „Предучилищна педагогика и чужд език“ и специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, редовна и задочна форма на обучение, както и с магистри по предучилищна педагогика от друго професионално направление. В този период активно участва в обучението на 6700 бакалаври, магистри и специализанти.

От февруари 2018 и понастоящем Магдалена Стоянова е главен асистент във ФНОИ, катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Професионалните ѝ ангажименти са свързани с четене на лекционни курсове („Педагогика на взаимодействието „дете – среда“ и „Природонаучни компетенции – приложни техники“) в бакалавърски и магистърски програми, ръководство на семинарни и практически упражнения („Предучилищна педагогика“, „Образователни технологии“, „Анимация и дизайн за деца“), координация и оценка на практики – хоспитиране, държавен преддипломен стаж, текуща педагогическа практика със студенти от специалност „Предучилищна педагогика и чужд език“ и специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, с магистри по предучилищна педагогика и с учители с педагогическа правоспособност. В посочения двугодишен период гл. ас. д-р Магдалена Стоянова има принос в обучението на 640 учители.

Важен акцент в професионалната биография на кандидатката е авторството ѝ на познавателни книжки в две програмни системи – „Ръка за ръка“ и „АБВ😊игри“. С нейно участие са подготвени и албум с приложни материали и мултимедийни игри, допълващи ресурсите, които предлага ПС „АБВ😊игри“. В подкрепа на предучилищните педагози гл. ас. д-р Магдалена Стоянова реализира серия уебинари с 300 учители. Активно участва и като обучител в европейски финансирани проекти в РЧР по

подготовка на педагогическите специалисти ЕСО – 2014 – 2016 по позиции 2 и 6, разработвайки 3 свитъка с материали в обучителните пакети. Професионалното ѝ CV се допълва и чрез осъществените ангажименти в проект „Студентски практики“ (обучени 86 стажант-учители) и в международни проекти – проект за внедряването на задължителна подготовка (НИОКСО), проект за квалификация/преквалификация „детски учител/начален учител“ по позиция № 2 за обучение на 35-годишни учители в СУ „Св. Климент Охридски“ (120 учители), проект „Изграждане на мрежа и съвместно обучение в контекста на Политиката на ЕС за климата“, изпълняван от Екофис – Германия и НДЕФ – 2018–2021 (87 учители от страната). Качеството на нейната работа е високо оценено и това е видно от приложените референции (ФНОИ, НЦКПС, НДЕФ).

Данните от автобиографията на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова илюстрират последователност, целенасоченост и устойчивост на научните ѝ интереси в сферата на предучилищното образование и по категоричен начин доказват капацитет за тяхната защита от позицията на утвърден университетски преподавател и разпознаваем в научната общност изследовател.

3. Описание на научните трудове

Кандидатът гл. ас. д-р Магдалена Стоянова участва в конкурса със следните регистрирани в системата „Авторите“ (Приложение 11) публикации:

- **Монографии – 2 бр.**

- 1 хабилитационен труд

- 1 монография, която не е представена като основен хабилитационен труд

- **Публикувана книга на база защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ – 1 брой**

- **Публикувана глава от колективна монография – 2 броя**

- **Публикации – 7 броя, както следва:**

- Публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 1 брой;

- Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – 1 брой

- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – 5 броя.

Направената справка за изпълнение на изискуемата наукометрия доказва изпълнение на **общо 625 точки** по задължителните наукометрични показатели, разпределени както следва:

Група А – 50 точки
Група В – 100 точки
Група Г – 310 точки
Група Д – 165 точки

Извън представената за рецензиране научна продукция са приложени впечатляващ брой разработки, разпределени както следва:

- *публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа – 6 броя в съавторство;*
- *публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа – 27 броя в съавторство.*

Справката, съдържаща **35** представени във връзка с присъждането на ОНС „доктор“ научни публикации, по категоричен начин доказва професионалната експертиза на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова. Тя потвърждава, че на всеки етап от своето професионално развитие кандидатката убедително защитава амбициите си за кариерно израстване, представяйки научна продукция, която по количествен признак, жанрово разнообразие и обем надвишава многократно изискуемите наукометрични показатели.

Всички заявени за рецензиране 12 научни труда са в научната област, по която е обявен конкурсът. Те са посветени на актуални в съвременния образователен контекст проблеми на педагогическото взаимодействие „дете – среда“. Представят оригинални авторски тези, аргументирани и защитени убедително от гл. ас. д-р Магдалена Стоянова. Чрез тях се промотират и обосновават иновативни авторски образователно-приложни решения, необходими на образователните практики в съвременната детска градина. Основанията за тази обща констатация ще конкретизирам чрез последователно оценяване на представената по конкурса научна продукция.

Хабилитационният труд „*Образование в устойчиво развитие и взаимодействие „дете-среда“*“ отговаря напълно на изискванията за монография, поставени във връзка с покриване на наукометричния показател В 3. Монографията е разработена в обем от 261 страници, от които основен текст – 244 с. Структурирана е в увод, 6 глави, заключение и изводи, литература и приложения. Съдържанието ѝ по категоричен начин кореспондира с намерението на авторката да обоснове теоретично необходимостта от целенасочено реализиране на идеите на образованието в устойчиво развитие чрез педагогическата интеракция „дете – среда“ и да докаже предимствата на своя модел за реализиране на допълнителни форми на организация на дейностите по посока усъвършенстване на отношението на децата към природата и използването на природните ресурси (с. 6).

В първа глава, структурирана в седем параграфа, на основата на задълбочен анализ се разкриват връзките между академичната учебна

дисциплина „Педагогика на взаимодействието „дете – среда“ и образованието в устойчиво развитие. Тук отчитам като принос изведените основания за реформиране на професионалната подготовка на студентите и педагогическите специалисти чрез приоритетно интегриране на принципите на устойчивото развитие в системата на педагогическото образование и професионалната квалификация. Приветствам опита да се конкретизират значими решения на световни форуми и да се изведат основания за интегриране на проблематиката ОУР в образователните програми, които се представят на фона на критичен анализ на съдържанието на нормативната регулация, регламентираща обучението по екологично образование в ДГ. Оценявам сравняването на петте образователни ядра за допълнителни дейности, които се обвързват целесъобразно с вариантите за неформални контакти във взаимодействието. Намирам за значимо компетентното изясняване на основни приоритети в областта на устойчивото развитие и тяхното проектиране в полето на педагогическото взаимодействие „дете – среда“. Приемам за принос теоретичното обосноваване на връзката между „картината на света“ и устойчивото развитие, която се интерпретира в контекста на тематичното интегриране в обучението на предучилищните педагози.

Съдържателен акцент във втора глава е представянето на авторския модел за образование в устойчиво развитие и подготовката на студентите във връзка с предстоящото изпълнение на техните квалификационни задължения като субекти на педагогическото взаимодействие „дете – среда“. Като постижение на авторката може да се отчете извеждането на рефлексивния и компетентностно-ориентирания подход на образованието в устойчиво развитие като основополагащи при моделното структуриране на допълнителните форми във взаимодействието „дете – среда“. Адмирации заслужава обхватът на модела, който е разчетен за прилагане в подготовката на студентите-педагози и в рамките на продължаващото образование на педагогическите специалисти. В този контекст напълно логично се вписва проведеното пилотно проучване на нагласите на предучилищните педагози относно прилагането на екологосъобразни мероприятия при реализиране на ОУР в ДГ. То основателно може да се отчете като принос на авторката, която демонстрира аналитични умения и умения за интегриране на получените резултати за целите на своята изследователска програма по отношение структуриране на интерактивен модел за ОУР за усъвършенстване на взаимодействието „дете – среда“ при посредничеството на педагога.

В трета глава на монографията прецизно е представена методическата обосновка на ключовите области за взаимодействие „дете – среда“ в интерес на ОУР в ДГ. Ценното тук е извеждането на стъпките на модела в изследването и конкретизирането на предпочитанията на педагозите в тристепенна скала спрямо ключови области на интеракцията „дете – среда“. Приносът на авторката е в убедително доказаната връзка между

интегрирания модел и повишаването на методическата компетентност за ОУР при използване на форми и методи на интеракция и на прояви на детско светооткривателство в допълнителните дейности, посредством чието съдържание се оптимизират параметрите на взаимодействието „дете – среда“. Адмирации заслужават и експериментално защитените възможности за промяна на системата от тематично ключово съдържание в областта на околния свят, както и на вариантите за неговото реализиране чрез допълнителни дейности, в които педагогът придружава детското светооткривателство чрез създаване на подготвени елементи на екологоразвиващата среда. Приветствам доказаната възможност на модела за перспективно усъвършенстване на институционално равнище и за мониторинг като инструмент за оптимизиране на качеството на институцията. Оценявам като значима характеристика на модела и възможността за свободно интерпретиране на неговите съдържателни аспекти, което е обвързано с повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти и с възможността им да трансформират познатите модели за интеракция съобразно своя методически стил. Тук основателно са направени препратки към необходимостта от иновиране на проблематиката на педагогическата квалификация и нейното непрекъснато усъвършенстване. Много ценно е и проследяването на възможностите на модела по отношение на биографичните параметри на индивидуалностите в образователните институции. Намирам това за определящо по отношение на субективната ценност на интерактивните взаимодействия, реализирани чрез модела ОУР и ПВДС.

В четвърта глава са представени интегрираните области за тематично съдържание при реализиране на педагогическото взаимодействие „дете – среда“ посредством допълнителните дейности, определени чрез предпочитанията на целевите участници в модела на ОУР и ПВДС. Приносно тук е сравнителното анализиране на фазите в прилагането на тематичния проект по ОУР, който предполага интеракция извън направлението „Околен свят“ и параметрите на основната форма, но при интегриране с тях. Оценявам като значимо и технологичното представяне на тематичните полета посредством ключови думи, въпроси, действия по опознаване развитието на обектите, категории активности, съдържателни области, стратегии и принципи за ОУР, компетенции в ОУР.

Фокус в глава пета е системата от методически насоки за педагогическо взаимодействие „дете – среда“, зададени в контекста на ОУР по отношение на основните седем съдържателни тематични области, конкретизирани в отделните параграфи. Тук като принос могат да се изведат формиращите моделни технологии, посредством които се реализира взаимодействието „дете – среда“ в условията на допълнителни форми.

В глава шеста авторката акцентира върху извеждането на тенденции от приложения модел на ОУР, реализиран в допълнителни дейности в реална

образователна среда – в предучилищни институции и чрез работа със студенти от две образователни програми – „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и „Предучилищна педагогика и чужд език“. Тук като приноси могат да се отчетат комплексните развиващи ефекти, постигнати във фориращ план чрез авторския модел, интегриращ ОУР и ПВДС. Те са надлежно проверени при факторен анализ чрез F-критерии на Фишер и корелационен анализ по количествени параметри.

В заключение – чрез съдържанието на хабилитационния си труд гл. ас. д-р Магдалена Стоянова убедително демонстрира умения за структуриране, представяне, обосноваване, експериментално защитаване и статистическо доказване на своята авторска концепция за интегриране на ОУР и ПВДС, която предлага необходимите на образователната практика иновации, чиято перспективна ценност е във възможностите за мултиплициране на значими за бъдещето развиващи ефекти с комплексен характер, определящи качеството и устойчивостта на интеракцията „дете – среда“.

Монографията „*Природата в предучилищното образование – иновация и рефлексия*“, отговаря на необходимите изисквания за покриване на наукометричния показател Г 4. Съдържанието на научния труд е обвързано с амбицията на представяне на резултати от целенасочените и последователни изследователски усилия на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова да изследва ключовите ориентири за образованието в предучилищното детство, насочено към ранното подготвяне на природонаучни компетенции и възможностите за тяхното осигуряване чрез необходимите иновации. Фокусът на изследване в монографията са „концепциите за нововъведения при включването на учителите в иновативни образователни инициативи за опазването на природата и на климата“ (с. 6). Съобразно тази обща насоченост на изследователските усилия авторката целесъобразно структурира съдържанието на изложението, за да представи обобщени данни от проучванията си, посветени на отношението на педагозите към иновациите и осъзнаването на тяхното приоритетно значение във връзка с продължаващото образование чрез реализиране на квалификационно-образователни и научно-изследователски програми.

Монографията е в обем от 193 страници. В структурата ѝ са диференцирани: увод, четири глави, заключение и изводи, литература и три приложения. Съобразна е с всички изисквания за този тип научна разработка.

В първа глава акцентът е поставен върху релацията между девета ключова компетентност, STEM-компетентността и компетентността за задаване на устойчивост при управление на обучението. Убедителната аргументация на тази релативна връзка е авторско постижение с приносен характер. Освен него като принос оценявам и авторската програма за управление на околната среда, като адмираiram осигурените чрез нея възможности за осъзнат избор на педагозите при реализирането на система

от дейности в детската градина. Намирам за ценно обвързването на нейните характеристики с иновативния профил на образователната институция и повишаването на качеството в нея.

Във втора глава авторката акцентира върху иновативния профил на образователното пространство, в който се вписват многосопочните прояви на промените в обучението и квалификацията на педагозите, чиято синергия определя капацитета за управление на иновативния профил за опазване на околната среда. Тук като принос оценявам структурираната обучаваща интеракция, реализирана чрез система от интерактивни технологии. Нейната статистически доказана резултативност потвърждава положителното влияние на иновациите върху рефлексивността в подготовката на студенти и на учители, реализирана чрез интегративните съдържателни моделни технологии и темите в проектното обучение по „Детската градина. Климатът и аз. Пестим енергия в детската градина“. Адмирам, че фокусът в нея е поставен върху компетентностите за светооткривателство, оценени като приоритет и цел на допълнителните форми и методи на педагогическо взаимодействие.

В трета глава авторката обобщава, систематизира и оценява в сравнителен план резултатите от проучването по посока прояви на иновативност и на рефлексивност съобразно критериите за опазване на природната среда, систематизирани по отношение на иновативния експериментален профил на институционалното пространство. Като принос отчитам статистически доказаното значение на лидерството на субективния фактор при въвеждане на иновации, свързани с чиста природа, здравословен режим и добро здраве в педагогическата теория и практика. Намирам за значим резултат доказването на връзката между позитивните оценки на педагозите към участието им в проектния модел на подготовка и повишената им самооценка към ключовите ядра от компетенции в техния опит. Убедена съм, че тази връзка е в основата на амбицията за професионално усъвършенстване, което е в полза на целесъобазното управление на околната среда.

В четвърта глава се систематизират емпирични данни за проследяване и оценяване на детските постижения, свързани с екологичното и здравословното образование, като резултат от участието на децата и педагозите в иновативния модел. Като принос тук отчитам доказаната връзка между съграденото чрез субектната активност иновативно институционално пространство и осъзнатата ценност на природоопазването като приоритет и цел в педагогическото ежедневие. Намирам, че тя е определяща за вектора на детските постижения в подкрепа на устойчивата околна среда. Приветствам систематизираните аргументи на авторката по посока на необходимите промени в устойчивостта на познанието за околната среда и изведените във връзка с тях образователно-културни перспективи. В тази връзка би било интересно да сподели своето виждане

за съдържание на учебните планове в бакалавърски и магистърски програми в контекста на променената наредба за педагогическа правоспособност и как те биха повлияли върху продължаващото обучение и квалификация на учителите.

В заключение – представената за рецензиране монография *„Природата в предучилищното образование – иновация и рефлексия“* съдържа оригинални авторски приноси, които обогатяват теорията и практиката на предучилищното образование по посока рефлексване на ценностен опит в сферата на устойчивата околна среда като отправна точка за перманентна насоченост на ангажираните субекти към иновиране на педагогическото взаимодействие посредством авторски интерактивни модели, базирани на компетентностно ориентирано обучение, отчитащо ценността на ученето чрез откриване и преживяване.

Книгата *„Овластяване на ключови компетенции при ориентиране в света“* е публикувана на основата на защитената от гл. ас. д-р Магдалена Стоянова дисертация. Тя е монографичен труд, който може да бъде приет като постижение, удовлетворяващо изискванията на наукометричния показател Г 5. Разработена е в обем от 374 страници, от които основен текст – 247. Структурирана е в увод, четири глави, заключение и изводи, литература и приложения. Посветена е на тема, която има ключово значение за настоящето и бъдещето на предучилищното образование у нас в светлината на европейските образователни приоритети. Представя задълбочено изследване, чиято актуалност и значимост кореспондира с динамично променящите се образователни реалности в глобален, национален и регионален контекст. То надгражда реализирания от гл. ас. д-р Магдалена Стоянова дисертационен труд, представяйки данни от неговите последователни етапи.

В първа глава авторката аргументира задълбочено необходимостта от нови интерактивни модели за образование според ЕКР/НКР, които да подготвят още в детството нагласи за учене през целия живот. Подробно и компетентно характеризира образованието като културен феномен. Сполучливо систематизира развиващите диалектически връзки между възпитанието и обучението в предучилищното образование чрез противоречивите ситуации. Задълбочено анализира европейските ключови компетенции и образователни технологии в детството, акцентирайки върху значението на интерактивността в противоречиви ситуации в контекста на европейската образователна политика за устойчивост. Аргументирано представя взаимовръзката *„компетенции – компетентност“*, поставяйки фокус върху психолого-педагогически и приложно-образователни аспекти. Коректно систематизира предпоставки за персонални, социални и граждански компетенции като ключови за просперитета на растящата индивидуалност. В тази част на разработката като принос оценявам реализирания научен и аналитико-сравнителен анализ на класически и

съвременни концепции и изследвания, свързани със същността на противоречивите ситуации и на техните функции в контекста на европейската образователна политика за устойчивост. Приемам за значими уточнените параметри на отношението „компетентност–компетенции“ съобразно очертаните компетентности: лични, социални и комуникативни, доказани в теоретико-изследователски план и потвърдени в изследването чрез значението на „Аз-образа“, самостоятелността, отговорността, социалните и комуникативни умения, културни и поведенчески прояви и използването на интерактивни модели в детството.

Във втора глава е уточнен дизайнът на изследването. Тук авторката демонстрира умения за прецизно формулиране на изследователски хипотези, за релевантен избор на методи за изследване, за коректно извеждане на критерии и показатели в пилотното и в основното изследване, за представяне на надежден инструментариум за диагностика на постиженията във възрастов план в програмна система „Ръка за ръка“ и „АБВ☺игри“. В тази част на монографията оценявам като приносен систематизиран инструментариум, позволяващ установяването на степени на възприемане и осъзнаване на противоречиви ситуации при прехода към проблемни за разрешаване на противоречието в практико-приложен и социално-комуникативен план.

Трета глава е посветена на анализа на резултатите от изследването. Интерпретацията на статистическите зависимости е коректна. Статистическият анализ е релевантен и достатъчен. Авторката демонстрира отлични умения за представяне и анализиране на различни статистически данни и извеждане на тенденции за доказване на изследователската теза. Оценявам като принос статистически потвърдената значимост на интерактивния модел, основан на противоречия, по отношение положителното му влияние върху „картината на света“ като познавателна основа на другите образователни направления и значението му като фактор за ключовите европейски компетенции.

В четвърта глава е презентирана формиращата технологична система за усъвършенстване на когнитивните и социалните компетенции на три-седемгодишните деца в програмните системи „Ръка за ръка“ и „АБВ☺игри“. Прецизно са формулирани изследователските параметри и принципи на технологичния интерактивен модел, основан на противоречия. Впечатление правят точните научни формулировки, с които авторката си служи умело, както при сравнителния анализ на интерактивния модел в двете програмни системи, така и при детайлизираното модифициране на тематичното съдържание при реализиране на интерактивния модел, основан на противоречия, по направления и възрастови групи в системите с авторско съучастие, което е безспорно постижение на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова. Тук особено внимание заслужава и насочеността на авторката към създаване и обобсноваване на съвременни интерактивни ресурси за възприемане на

противоречия, осигурени чрез електронни книжки и CD. Като принос отчитам интегрирането на интерактивния модел, основан на противоречия и противоположности, в програмна система „Ръка за ръка“ (2008) и в програмна система „АБВ⊙игри“. Оценявам защитената добра практика за гарантиране на самостоятелен избор на детето за включване във формулирани теми, интегрирано тематично съдържание и бинарноориентирани педагогически ситуации. Определям като придимство мултиплицирането на противоречивите ситуации в познавателните и електронни книжки, в интерактивните ресурси и в мултимедийните презентации, които подпомагат предучилищните педагози с технологични интерактивни средства за практическо приложение с оглед усъвършенстване на ключовите европейски компетенции. Адмиравам допълването на съдържанието чрез включване на нов параграф, чрез който се разширява обхватът на изследваната проблематика посредством разработване и апробиране на варианти за усъвършенстване на личностните и социалните компетенции в условията на проектно насочено ориентиране в задължителните подготвителни групи. Тук като принос отчитам проучването на взаимовръзката между проектно-тематичното и интегрирано систематизиране на опит и комплексното усъвършенстване на екологичната, здравната и социалната култура на растящата индивидуалност.

В заключение – книгата „Овластяване на ключови компетенции при ориентиране в света“ популяризира постиженията на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова, систематизирани в защитения от нея дисертационен труд. В допълнение на вече конкретизираните оригинални приноси на авторката отчитам експериментално апробирания интерактивен технологичен модел, основан на противоречия и противоположности, внедрен успешно в масовата практика. Оценявам интегрирането му в 16 варианта на противоречиви ситуации при съчетаването на четири обособени степени на насочеността. Отчитам като предимство, че те обединяват компетенциите в познавателен (постижения) и емоционално-стимулен план (нагласи и преживявания) с 4 разновидности на противоречията – репродуктивно-подражателни; репродуктивно-познавателни, продуктивно-познавателни и откривателско-интерпретативни. Значението на модела е установено и доказано статистически по посока усъвършенстването на: „Аз-образа“, възможностите за адекватно ориентиране в заобикалящия детето свят, личните, социалните и комуникативните компетенции в предучилищното детство.

Профилът на утвърден изследовател, който гл. ас. д-р Магдалена Стоянова убедително защитава чрез представените за рецензиране три монографии, се допълва чрез съдържанието на двете авторски глави от колективни монографични трудове, приложени към нейната научна продукция по настоящия конкурс. Те са издадени в оригинал на английски

език. Това е възможност за по-широко популяризиране на резултатите от изследванията на български учени и чрез тях гл. ас. д-р Магделена Стоянова защитава своите амбиции да инициира диалог по значими за европейския и световен образователен контекст изследователски проблеми. Оценявам като значим принос сравнителния анализ на ключовите понятия в двата стандарта, регламентирани чрез Наредба 5 и Наредба 13 от 2016 г., които са обосновани като аналитичен конструкт за създаване на теоретико-експериментален модел за проектно насочено усъвършенстване на детските природонаучни компетенции с фокус върху поведенчески прояви за оценяване на „живото“ като ценност, за адаптивно ориентиране във фенологични промени и отзивчиво гарантиране на жизнените потребности на обекти от растителния свят. Ценното в него е аргументираната необходимост от промяна на съдържателните ключови тематични области и иновирането на технологиите за интеракция в интерес на образованието за устойчиво развитие в предучилищното детство (4). В допълнение на това отчитам приносните моменти в представената под № 5 глава от колективна монография, чрез която авторката допълва теоретичните постановки за връзката компетенции и компетентности в образованието и обосновава развиващите ефекти на интегрираното тематично съдържание и на проектно ориентираното седмично организиране в технологични интерактивни форми по отношение на техните функции за усъвършенстване на ключови компетенции в условията на противоречиви ситуации.

Жанровото разнообразие на представената за рецензиране научна продукция се допълва чрез студията „Климатичните промени и устойчивото развитие като теми в детската градина“. Публикуването ѝ предхожда монографиите на гл. ас. д-р Магделена Стоянова, а съдържанието ѝ доказва целенасочените последователни изследователски търсения в сферата на образованието в устойчивост като проблемно научно поле. В разработката оценявам приноси, които кореспондират със съдържанието и приносите на монографичните трудове. Те са свързани с допълване на теоретичното знание във връзка с принципи, стратегии и измерения на образованието в устойчиво развитие и моделиране на система за интерактивно взаимодействие, насочена към устойчиво мислене, действие и поведение, в която акцент е целенасоченото развитие на компетенции за преобразуване, за сътворяване и за разрешаване на противоречия и несъответствия. В този контекст интерес представляват резултатите от реализирано проучване със 130 педагози, чрез което се представя позицията на колегията относно вариантите за включване на тематичното съдържание за устойчиво поведение в детската градина. То е информативно и по отношение на професионалните компетенции на учителите за информиране, апробиране и изразяване. Ценни в приложен план са представените технологии за инфографика, чрез които се предлагат варианти за обвързване на метеорологичното време с устойчивото поведение.

Етапни резултати от авторски изследвания по проблемите на устойчивото развитие са отразени и в статията „Образование в устойчиво развитие и природонаучни компетенции в детската градина“. Приносите на авторката, допълнени чрез съдържанието на тази научна разработка, са по посока представяне и обосноваване на технологии за допълнителни форми на интеракция, които са експериментално защитени и резултативно доказани по отношение развитие на компетенции за прояви на устойчивост. Те са диференцирани в експериментални тематични области, реализирани в условията на проектно обучение с учители.

Съдържанието и приносите на разработките, представени в група Г 7, оценявам комплексно и във връзка с предходните научни трудове. Намирам за ценно разработването и апробирането на интерактивен модел за синергия между образователни направления и учебни предмети, в който специално внимание се отделя на заниманията по интереси (7). Събирането, анализирането и оценяването на емпирични данни в различни анкетни проучвания подпомага структурирането на авторска интерактивна моделна система, чийто фокус е интеграцията между ОУР и ПВДС (7). В нея ценни са моделните технологии, които чрез външния свят предпоставят гарантиране на цялостни устойчиви системи от възприятия и норми, които са личностно значими, защото са базирани на опит (8). Значими в тях са апробираните и статистически доказани като значими варианти за целенасочено ориентиране в последователната промяна на признаци чрез противоречия и противоположности (9).

Дългогодишната изследователска работа по докторската теза на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова поддържа устойчивия ѝ интерес към проучване на възможности за систематизиране на „картината на света“, основани на моделни технологии, базирани на противоречия и противоположности. Те са детайлно представени в монографичния труд под № 3 и във връзка с неговите приноси може да се оцени и значението на вариантите на противоречия, структурирани в система от различни по вид основни форми на педагогическо взаимодействие. Ценното в тях е доказаната резултативност на тематичното седмично реализиране на противоречивите ситуации по отношение на усъвършенстване на ключовите компетенции (11).

Част от представените за рецензиране публикации са представени на различни по вид научни форуми. Съдържанието им е презентирано от гл. ас. д-р Магдалена Стоянова в една международна конференция и два национални научни форума. Трите участия са след защитата на нейния дисертационен труд.

Научни приноси

Потвърждавам изведените от кандидатката научни приноси. Намирам, че те са детайлно представени и напълно съответстват на нейните

постижения, демонстрирани чрез съдържанието на представената за рецензиране научна продукция. Оценявам жанровото разнообразие на представените материали, които са разработени на високо научно равнище. На основата на направената от мен детайлна оценка на всяка разработка убедено правя заключение, че приносите на автора са безспорни и релевантни към настоящия конкурс.

Кандидатката представя необходимия брой цитирания за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“. В приложената справка и в доказателствения материал в приложенията са посочени и доказани надлежно общо **19 цитирания**, разпределени както следва:

- цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – **4 броя, 60 точки**;
- цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – **6 броя, 60 точки**;
- цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране – **9 броя, 45 точки**.

Следователно: налични са достатъчно доказателства, че разработките на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова са познати в научните среди, а тяхното съдържание е високо оценено от автори на различни по жанр научни публикации, избрали да се позоват и да цитират позиции и становища, представени и защитени от кандидатката по конкурса.

4. Преподавателска работа

Гл. ас. д-р Магдалена Стоянова е титуляр на учебни дисциплини в бакалавърски и магистърски програми, включени в каталога на ФНОИ – **9 в ОКС „Бакалавър“** („Педагогика на взаимодействието „дете – среда“, „Приложни техники за творчество в детската градина – природонаучни“, „Гражданско, здравно и екологично образование“ и др.) и **4 в ОКС „Магистър“** („Образователни технологии и модел на социално-педагогическа система“, „Гражданско, здравно и екологично образование“, „Педагогика на взаимодействието „дете – среда“ – образователни модели и иновации“ и др.). Тя е автор на учебни програми и на лекционни курсове, съгласно актуалните учебни планове на ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Участва като преподавател във формите за следдипломна квалификация на педагогическите специалисти, обучавани във ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“. Активно работи и като ръководител на магистърска програма „Предучилищна педагогика (за завършили други специалности)“. Преподавателската ѝ дейност е високо оценена от ръководството на ФНОИ и това е видно от приложената референция, подписана от Декана на Факултета – проф. дпн Милен Замфиров.

Кандидатката по настоящия конкурс реализира участия в образователни и научно-изследователски **проекти – общо 6**, от които *1 международен, 2 по ОП „Развитие на човешките ресурси“* (Международен проект № 17.9045.0-002.26 на тема „За въвеждане на знания по климатични промени и енергийна ефективност в образователната програма на българските училища/детски градини“, финансиран от Германското Федерално Министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност, 2018 – 2021; „Квалификация на педагогическите специалисти, Квалификация/преквалификация по позиция № 2 детски учител/начален учител“, „Квалификация на педагогическите специалисти – Обучение на детски учители за работа в групите за задължителна предучилищна подготовка, по позиция № 7“) и *три проекта по НИС* (Научно-изследователски проект № 911 „Виртуалната детска градина“ като иновативно мултимедийно пространство за подготовка на студенти-бъдещи педагози“, научно-изследователски проект „Разработване на модел за превенция на рискове и опасности в предучилищна възраст/клас“, научно-изследователски проект „Единна социално-педагогическа система „детска градина – начално училище“ в контекста на европейските образователни приоритети“).

Учебно-преподавателската дейност на кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент“ е в съответствие с параметрите на обявения конкурс. Налице е изискуемата учебна натовареност в обявеното професионално направление. От приложените документи е видно, че учебната заетост на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова в предходните две учебни години е съответно 1422,8 и 1532,5 часа, от които 830 и 910 часа аудиторна ангажираност.

5. Заключение

Кандидатът по обявения конкурс гл. ас. д-р Магдалена Стоянова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. На основание на положителната ми оценка за цялостната научноизследователска и преподавателска дейност на гл. ас. д-р Магдалена Стоянова, убедено предлагам на научното жури да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование *1. Педагогически науки, професионално направление 1. 2 Педагогика, научна специалност Предучилищна педагогика – Педагогика на взаимодействието „дете – среда“* за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“.

20.06.2021 г.
гр. Велико Търново

Член на журито: .....
(доц. д-р Петя Караиванова)